

gen. J. Kriznik
predal list A. Mojac Kuzlin sin.

A.

32 2/11 ATU 300

Živel je enkrat jako bogat ribič. Imel je šest hlapcev in štiri deklet. Ribe pač je vedno tudi sam lovil ter jih je nosil nekemu baronu v bližnjo graščino. Pripeti se je enkrat, da ni mogel ves dan ničesa ujeti. Hliti se je uže do mornarice, kar privleče v mreži iz vode ribo. Bila je zlata. Edaj gre vesel domov ter reče veselo svoji ženi: „Danes sem pa ujel tako ribo da se ne nikoli take. Sveti se, kakor čisto zlato; te pa ne daja gospodu baronu.“ Žena se sicer malo abotavlja ter opominja moža najbude previden. Prav za prav bila je pa tudi ona moževih misli. „Veš kaj,“ nadaljuje mož, „napravila jo boš in kar mi dva jo sneva, ta bo gotovo dobra.“ Žena uboga in stori vilo jo boš in kar mi dva jo sneva, ta bo gotovo dobra. Žena uboga in stori moževemu upaku. Karere ribo. Drob vrže na gnoj, meso pa napravi zase in za moža. Čeva na gnoji izvoža kuzla ter je sne. Minulo je nekaj časa. Pri ribčevih bilo je še vse pri starem. Kar pride nekega jutra eden hlapec iz hleva. Poleg hlevnih vrat bil je parji hlevček in pred hlevom kom zapahi hlapec majhna dete, kiga je kuzla lizala. Kmalu so bili vsi hlapci pred hlevom zbrani. Čudeči se začeno nekateri velik smeh, nekateri pa jih pogovarjajo, da naj bodo tihi, da se hlapec gospodar ne vzbudi. Toda vse opominanje nič ne izda, vedno večji hrup nastaja. Gospodar se vzbudi ter pogleda skozi okno kaj je nadvojski. Ko vidi hlapce vpraša jih kaj imajo. Hlapci mu povedo, kaj so našli. Gospodar pa gre ter vzame deteta in ga nese v hišo. Dobi mu tudi amn, da ga je vzgojevala. Imel je fantič šteto let. Kmalu potem porodilo ste tudi, dekla, ki je od ribe ječla in gospodinja vsa. Na enega fantiča. Tudi ta dva imela sta zlato las. Tri trije bili so eden drugemu podobni, kakor krajcar krajcarju. Ko so malo odrasli hotel je oca vse tri v solo dat, toda kuzlin sin (bodi mu od zdaj Mirko) ni hotel v solo hoditi, dejal je, da več ve, nega gospod učitelj. Brata njegova pa sta hodila v solo do šestnajstega leta. Nekoga dne jima reče Mirko: „Imel sem čudne sanje. Sanyalo se mi je do moram iz tega kraja, da bom se enkrat sobil kraljičino za ženo. Prej pa bodem moral mnaga mnaga pretrpeti.“ Na to mu brata odgovorita odgaorniti: „Če greš ti, greva mi dva tudi s teboj. Pama ne astanosa tu.“ Prestribel je toraj Mirko vsem trem konje s zlatimi grivami in vsake mu enega pra. Poslovi se od ribčevih ter se podajo pod svet. Prišli so po Polgem potovanju do neke graščine, ki je bila izdana. Tu se ostavijo. Karsedejo konje ter jih peljejo v hlev. Sami gredo v graščino. Človeka ni bilo nikjer nobenega. Vneto sobo prišli našli so na mizi pripravljenost za tri osebe. Posedejo toraj krog mize in povzijejo. Kmalu se stori noč. Mirko opomina svoja brata, da mora (no) po noči eden

na stražo, da jih kdo neprizakovanč ne zasaci. Obedva ga prosita, da naj on sam straži, opominjaje ga njegove moči in rčnosti. Mirko uboga svoja brata ter gre na stražo pred velik most po katerem je bil voh v graščino. Do najajste ure je bilo vse mirno in tiho. Ko pa ura je najst odbije, priredi nekdo na lepem vranci. Inel je tri glave ravno toliko tudi konj njegov. Pred mostom se konj ostavi ter noč črez njeja v graščino. Jerdec ga vpraša kakaj ne gre črez most ter ga ončuje, da se mu ni treba drugega bati, kakor nekoga škota, ki ga pa zdaj ni tu. Konj uboga ter gre čez most. Mirko pa, ki je na drugem konci mosta stal za nekim drevesom, mahne po jerdecu ter mu odbije dve glavi. Jerdec spoznavi, da je škota tukaj, jame ga lepo pročiti naj mu prihanese. Mirko pa uprta Jerdecu: „Je li še kateri na roetu tvoj hujši od tebe?“ „Moj brat je še hujši, ker ima šest glav,“ odgovori mu Jerdec. Zda mu Mirko odbije še tretjo glavo. Jerdec pače raz konja mudi na tla. Mirko pa pobere njegovo trepslo naviše ga na konja, dene se njegove glave k njemu, sprime konja ter vse vtupe vire v vodo ter gre v graščino, kjer sta mu brata spavala, vleče se k njima ter zastpi. Ljustraj vprašata brata, prebudivši se, je li kaj videl ali slišal. Odgovori jima, da nič. Ostali so še ves dan v tej graščini ter jo ogledavali. Zvečer silita zapet brata, da mora eden na stražo. Tudi sedaj ni hotel nobeden onih dvajti in šel je zopet Mirko. Godilo se mu je ravno ta, kakor prejšnji večer, samo, da je ta Jerdec imel šest glav in konj njegov ravno toliko. Storil je tudi s tem jednako, kakor s prejšnjim. Tretji večer pride Jerdec z devetimi glavami. Mirko tu so se kar klace tresle. Tudi tega je premagal in ga v vodo vrzel, ker je njegovemu vprašanju: „Je li še kdo hujši od tebe“, imenoval svojo mater. Zdal je: „Kaj mati je še hujša kakor jaz, kajti (ko je) tri ure na okolo pukli toliko vročino iz sebe, da se jej ni moglo bližati in na dve uri dalje ga uže lahko poire.“ Zda je Mirko odsekal tudi temu glavo deveto ter ga z vsemi glavami ter konjem vred zmasil v vodo pod most. Drugi dan pa reče svojima bratoma, da jo morajo naprej odiniti. Obedhajo torej svoje konje ter potujejo naprej. Kam, ni nihče vedel. Po poti gredo vprašati Mirko, ki je naprej jekal, svoja brata, kako se kaj počutita. „O dragi brate prav slabo! Tako napu nekaj pece, da uže komaj ropem.“ Mirko ju tolaži, da bo uže bolje, toda vse zastanj, brata mlo vredituje jeta od zadaj. Kar naenkrat vtigneta. Mirko se ozre ter vidi konja

bratova brex jeredecov. Lelo je postal žalosten, sam ni vedel kaj^{ti} pričel. Potasi je jerdil naprej. Konja od bratov pak sta vedno za njim šla. Naenkrat jame tudi njega huda vročina pritiskati. Kislil je, da bo zdaj zdaj pod njeno. Vstaj svojo stisko obine svoj obroč k nebesom, poprosi milega Boga, da bi k mu padel pomoči. Svoj meč stisne z vso močjo ter ga zake po zraku, da bi zadel tisto rival, ki toliko vročino razpne. In glej, meč se zasadi neni kači, ki je ob poti vita ležala, v butico in v tem hipu so jena vročina. Zdaj stopi Mirko k kači ter jo vpraša, če je še kdo močnejši in silovitejši, kakor ona. Ona odgovori, da nobeden. Mirko vzame meč ter jo jame por repu na kratko sekati. Kača ga prasi, da naj jo pusti. On pak pravi, da če mu brata narej, da potem naj se plazi v miru. "Kako ti jst ju bom dala, ker sta obedva sežgana." Mirko pak jo je kar naprej sekati. Naenkrat pa vire njegova brata iz sebe; bila sta sežgana, kakor oglje. Zdaj kača veli Mirko-tu, da naj gre v izdano graščino, ki je blizu tamkaj bila. Pravi mu, da je v tej in tej sobi velika polica, na nje je polno steklenic se zdravili vsake vste; da naj vrame skrajno steklenico na desni strani, ko notri stopi. Mirko stori vse. Kakor mu kača veli, ter gre v graščino. Kmalu se vne. Namare svoje brate gonim na xilom, kajega se dobil na polici. Brata takoj oživita. Bila sta zdrava in vesela, kakor sta v vodi. Lepo se zahvalita bratu, da ju je rešil. Mirko pak jima veli, da naj kačo sama razsekata na drobne kose. Oba jo toraj začneta trobiti. Kača ju lepo prasi, da bi jo pustila. "Da, pustiva te, če nama poveš, jeli se kdo tako močan in neumnigen, kakor si ti?" To pa sta nalasi prasila, kakor tudi prej Mirko one, ki so bili na konjih; kajti razsekala sta jo, da si je povedala, da je ona najhujša na sveti. Zdaj se vnejo ter pridejo nazaj v isto graščino, kjer so bili ure prej tri ve. Čere. Mirko pravi svojima bratoma: "Zdaj naj eden izmed vaju tu kaj ostane ter naj kraljuje čez to kraljestvo, ki spada pod to graščino. Eden pa naj gre z menoj, greva, da jaz rešim še eno izdano mesto. Pogo vore se in eden bratov ostane. Mirko pak gre z drugim naravnost proti izdanemu mestu. Koncu tega mesta bil je velik jezer in v njem je bil groxovit zmaj (Lindwa), kateremu so morali vsak dan iz mesta eno devico dati. Nasa xnanca grasta naravnost v mesto. Ker sta bila ure lačna kre neta v gostilno. In vpraša Mirko gostilničarja, kaj je kaj novega v tem mestu. Gostilničar mu odgovori: "I, prav žalostne novice vam vem povedati. Gledte, danes bode moral naš kralj svojo edino hčer dati lin, velike.

mu zmaj u gori v jexeru. Pelje jo ta kočijar, ki ravno xda gre mino hiše.
 Zda jo Pelja, ^{po namreči} o krepelico, ki stoji tu gori na gronem brivu, da se spravi z
 Bogom. Kralj in kraljica pa zaljubita doma, da ju nihče ne more utola-
 žiti. Mirku se v srce vžali kralj in kraljica, še bolj pa kraljičina, pla-
 ter gresta obedva k jexeru. Mirko skoči notri ter zažvižga v fante, ⁱⁿ
 je stoki usesa zarvenelo. V tem hipu prikobara zmaj po jexeru proti kralju
 Imel je štiriindvajset glav. Mirko majhne se svojim mečem ter mu
 jih vdbije vsih štiriindvajset. Odreže vsim jexide, drigne bratu in
 oba gresta nazaj v mesto. V tem pride kočijar s kraljičino pred
 jexero. Ko zapazi glave in usmrcenega zmaja bil je neizrečeno vesel. Se-
 mu v glavo misel, da xda on lahko kraljičino dobi za svojo ženo. Zapr-
 jej toraj, da ako ga ne bo vzela za moža, da jo kar v jexero vrže in por-
 čoma, sopro se zmaj potrustral. Kraljičina ga prosi ter mu obljubi, da g-
 vzame, samo za leto odloga prosi. Kučijar jej to dovoli. Zda jo obe
 glave ter jih spravi v kočijo, zapodi konje in v bexem teklu stoki me-
 pridrijata prer kraljevo palačo. Kralj stopi ves aljaskan na prag
 da bi prasał kučijara, kako se bilo s kraljičino. V tem hipu park-
 mu kraljičina sama v naročje. Od veselja se obedva jokata ter polj-
 bujeta. Zda jo pride k kraljica na prag. Ko svojo hčer zapazi, oklene
 se je ter jo prižiska na svoje lice. Ot radosti ni mogel noben gov-
 Kučijar stopi xda k njim ter jim začne lagati, kako sta se z majer-
 lasala, kako mu je glave rezal, v kateri nevarnosti je bil, samo, da bi
 kraljičino rešil; kajti obljubila mu je da postane jax mož nj-
 sej je slednjič. Kralj je bil takoj zadovoljen. Kci pak je rekla, da en-
 leto mora čakati, da ona prej ne more, rekši, da mora Baga bu-
 ti, da jo se otel grozne smrti; kajti ona je vedela, kako je kočijar de-
 lo lagal prer kraljem, da ni on zmaj srončal, nego neki drugi. Zato
 prosila odloga, ker je mislila, da v enem letu bo gotovo tisti se x-
 vel, kadar se zmaj konec storil. -
 Mirko in brat njegov pak sta zapustila mesto tadej tisti dan, ko je zma-
 poginil ter sta vzela vsih štiriindvajset jexikov s seboj. Hladila sta po-
 svetu uže leto in dan. Kar prideta nazaj v tisto pr mesto. Bilo je sedaj
 vse drugačno, kakor pred enim letom. Zda ni bilo žalosti tu nikjer
 videti, temveč neizmerno radovanje. Hozila se je namreč ravno kral-
 čina. Mirko gre zopet s svojim bratom k onemu gostilničarju. Tu napiše,
 ter ga pošlje kralju. Pisal mu se, kako se je kočijar lagal, ker je dejal, da je on

nagonobil. To je vse laž, kar je on govoril; kajti zmaja umoril sem jaz, ki
 sem danes rojstni tu v mestu. Jaz sem ga umoril in nihče drugi. Kralj
 se začudi, ko prebere pismo. Ne ve komu bi verjel. Sede torej ter na-
 piše tudi on nekaj in odda onemu, ki mu je pismo prinesel ter mu reče,
 da naj urno hodi. Kiro je bil vesel, ko vidi, da mu je dovoljeno v
 grad; kajti graščak mu je pisal, da naj tisto k njemu pride. Tudi
 pride tudi oni brat, ki je bil prej ostal na prvi graščini. Ti zasedejo
 svoje klanje s klatimi grivami ter gredo k kralju. Kralj jih čisto
 sprejme. kmalu so bili vsi skupaj: kraljičina, kralj, kraljica in ko-
 čijaš. Kraljičini je všeč radosti posnakovala, ko vidi, kako zal fant je
 Kiro. Kralj začne: "Kako je zdaj z vajino rečjo, kateri je zmaja glave
 odsekala?" "I, kateri," reče kočijaš, "menda vendar vidite, da sem
 jih jaz, ker jih imam tu." "Ni res, kaj lažeš," zavinega Kiro, "kje
 imajo pa tvoje glave jekle? Vidis, tukaj jih imam jaz, jaz sem zmaja
 poslal na vrtovo deželo, ne ti." Kralj pogleda glave in res vidi, da
 so bile brez jeklov. Pripoznali so torej vsi, da je le Kiro zmaja
 umoril. Kralj pogleda zdaj kralja kočijaša, ter ga vpraša, kako se
 predane tako neumno lagati. Kočijaš se izgovarja in izgo-
 varja, da bit bil rav kraljičino in tako dalje. Toda vse ni nič po-
 magalo. Kralj ga obsadi, da mora umreti. Raztrgali so ga štiri
 konji na štiri kose. K Kiro pa dobil kraljičino za ženo. Dolgo so
 obhajali ženitovanje. Prav prečno sta živela Kiro in njegova kralji-
 čina. Brata sta se parnila vsak na svoj dom. Tako mi je pravil
 nekdanji stari moj ded na zapetku sede ter je trdil, da je bilo to vse res.

V Motniku št. 85.